KONU MEKTUP

Mektup: Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt, name. Batı edebiyatında mektup türünün ilk örnekleri, Eski Yunan'da görülür. Edebî bir tür olarak Latin edebiyatında gelişen mektup; Fransa, İngiltere, İtalya ve Almanya'da yaygınlaşır. Rönesans'tan sonra Avrupa'da mektup türü büyük gelişme göstermiş; Jean Jacques Rousseau (Jan Jak Ruso), Voltaire (Volter) gibi yazarlar bu türde eserler vermişlerdir. Uygur prenslerinin yazdığı mektuplar, bu türün Türk tarihindeki ilk örneklerindendir. 16. yüzyılda Fuzûlî'nin yazdığı *Şikâyetnâme*, mektup türünün Türk edebiyatındaki ilk örneğidir.

Mektup, edebî tür olma özelliğini Tanzimat Dönemi'nde kazanır. Tanzimat Dönemi'nde edebî, felsefi, siyasi, mizahi içerikli ve tebrik, taziye, istek amacıyla yazılan mektup örnekleri görülür. Akif Paşa'nın *Münşeât-ı Elhac Akif Efendi ve Muharrerât-ı Hususiye-i Akif Paşa* adlı eserleri, Tanzimat Dönemi'nin ilk mektup örneklerindendir. Eski münşeat zihniyetinin yerini sade bir mektup tarzına bırakması ilk olarak Şinasi'nin annesine yazdığı mektupta görülür. Tanzimat Dönemi'nde edebî tartışmalar da mektuplarla yapılır. Namık Kemal ve Abdülhak Hamit Tarhan, edebiyat tarihimizde en çok mektup kaleme almış sanatçılardır. Mektup, başlı başına bir tür olduğu gibi bazı türlerde anlatım tekniği olarak da kullanılmaktadır.

MEKTUBUN BÖLÜMLERİ

HİTAP: Hitap edilen kişiye uygun bir hitap yer alır.

GİRİŞ: Mektubun yazılma nedeni kısaca anlatılır.

GELİŞME: Mektubun neden yazıldığı tüm ayrıntılarıyla anlatılır. Gönderici, muhatabıyla paylaşmak istediği duygu ve düşünceleri, ona iletmek istediği haberleri, istekleri bu bölümde paragraflar hâlinde dile getirir.

ÇÖZÜM: Mektup yazılan kişi ile yakınlığın derecesine göre vedalaşma amacıyla temenniler belirtilir. "Sağlıcakla kal, ellerinden öperim, selam ve sevgiler," vb. sözler mektubun sonuç bölümünde sıkça kullanılır.

MEKTUP TÜRLERİ

Yazılış amaçlarına göre mektuplar dörde ayrılır:

1. Özel Mektup: Kişinin yakınlarına ve tanıdıklarına yazdığı mektuptur. Özel mektupta anlatılanlar sadece gönderici ile alıcıyı ilgilendirir. Duygu ve düşünceler, içten bir anlatımla dile getirilir.

Giriş bölümünde mektubun yazılış amacı belirtilir. Mektupta asıl anlatılmak istenenler gelişme bölümünde yer alır. Sonuç bölümünde sevgi, saygı ve iyi dilekler bildiren ifadelere yer verilir.

Kâğıdın sağ üst köşesine yer ve tarih yazılır. Mektup bir hitap sözüyle başlar. Mektubun sağ alt köşesinde yazan kişinin adı ve imzası, sol alt köşesinde adresi yer alır.

2. Edebî Mektup: Sanatçıların, düşünürlerin yazdıkları, sanat ve düşünce derinliği taşıyan mektuplardır. Dil ve anlatım yönünden sanatsal değer taşıyan edebî mektuplar, yazıldıkları dönemin sanat ve düşünce hayatına ışık tutar. Bu mektuplarda dönemin edebî, sanatsal ve düşünsel tartışmaları yer alır. Bu yönüyle edebî mektuplar yazıldıkları dönem için belge niteliğine de sahiptir.

3. Resmî Mektup: Kamu kurum ve kuruluşları arasında ya da bireylerle bu kurum ve kuruluşlar arasında yazılan mektuplardır.

4. İş Mektubu: Ticaret, sanayi alanlarında veya bireylerle iş yerleri arasında yazılan mektuplardır.

AÇIK MEKTUP

Herhangi bir düşünceyi, görüşü açıklamak, bir tezi savunmak için bir devlet yetkilisine ya da halka hitaben, bir kişi ya da kurum tarafından yazılan mektuplardır. Açık mektuplarda sadece yazanı değil, geniş kitleleri ilgilendiren önemli konular ele alınır. Açık mektup örnekleri, gazete ve sanat dergilerinde yayımlanır.

E-POSTA

E-posta, bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasındaki elektronik bilgi iletişimidir. Elektronik posta mektuba benzer. Elektronik postanın mektuptan farkı e-postalara resim, müzik, video gibi her türlü dosyanın eklenebilmesi ve alıcının bilgisayarına gönderilebilmesidir.

Elektronik posta, mektuplara göre daha yaygındır ve alıcıya daha hızlı ulaşmaktadır. Genel Ağ'ın yaygınlaşmasıyla mektubun yerini daha çok e-posta almıştır. E-posta hizmetlerinden yararlanabilmek için e-posta hesabı açmak gerekir. Bu hizmeti ücretsiz ya da ücretli veren siteler bulunmaktadır. E-posta adreslerinde başta kullanıcının adı, adres işareti, e-posta sağlayıcısının adı, nokta (.) ve site uzantısı yer almaktadır. E-posta yazılırken kişisel bilgiler güvenlik altına alınmalıdır.

SORULAR

1.

Özel mektuplarla edebî mektupların karşılaştırıldığı,

I. Özel mektupta daha çok günlük konuşma dili kullanılırken edebî mektupta sanat değeri taşıyan bir dil kullanılır.

II. Edebî mektuplar tanınmış sanatçılar, düşünürler vb. kişiler arasında; özel mektuplar ise arkadaş, dost ve akrabalar arasında yazılır.

III. Özel mektuplarda kişilerin birbirlerine yönelik samimi duygu ve düşüncelerinin, edebî mektupta ise daha ciddi bir üslupla sanat ve edebiyat konularının paylaşılması amaçlanır.

Numaralanmış çıkarımlardan hangileri doğrudur?

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) I ve III.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

Cevap: E

2.

E-posta ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Bilgisayarlar veya bir ağ içindeki belli gönderim merkezleri arasındaki elektronik bilgi iletişimidir.

B) Mektuptan farkı; e-postalara resim, müzik, video gibi her türlü dosyanın eklenebilmesi ve alıcının bilgisayarına gönderilebilmesidir.

C) Günümüzde mektuplara göre daha yaygındır ve alıcıya daha hızlı ulaşmaktadır.

D) E-posta hizmetlerinden yararlanabilmek için e-posta hesabı açmak gerekir.

E) E-posta adreslerinde sırasıyla kullanıcının adı, adres işareti, nokta, site uzantısı ve e-posta sağlayıcısının adı yer almaktadır.

Cevap: E

3.

Londra, 10 Ağustos 1990

Ahmetçiğim,

Uzun bir zamandır seninle şöyle rahat rahat dertleşemedim.

Bu fırsatı yeni yakalıyorum.

Kusuruma bakmamışsındır sen, seni tanırım.

...

Gözlerinden öperim, bütün dostlara selamlar.

Bu örnekten hareketle mektup türü ile ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Bir hitap sözüyle başlar.

B) Etkisinin artması için sanatlı bir dil kullanılır.

C) Giriş bölümünde mektubun yazılış amacı belirtilir.

D) Sonunda selam ve iyi dilekler söylenir.

E) Sağ üst kısımda yazıldığı ver ve tarih belirtilir.

Cevap: B